

Skaland Graphite AS
Bergsfjordveien 1668
9385 SKALAND

Dato: 28.05.2019
Vår ref: 18/03787-21
Deres ref:

Tildeling av driftskonsesjon etter mineralloven for Trælen gruve i Berg kommune. Tiltakshaver: Skaland Graphite AS

Leiv Erikssons vei 39
Postboks 3021 Lade
N-7441 Trondheim

TELEFON + 47 73 90 46 00

E-POST post@dirmin.no

WEB www.dirmin.no

GIRO 7694.05.05883

SWIFT DNBANOKK

IBAN NO5376940505883

ORG.NR. NO 974 760 282

SVALBARDKONTOR

TELEFON +47 79 02 12 92

1. Tildeling av driftskonsesjon

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF) viser til søknad om driftskonsesjon datert 2. november 2018 fra Skaland Graphite AS, med organisasjonsnummer 986 002 480. Skaland Graphite AS, heretter benevnt «Tiltakshaver» eller «Tiltakshaveren», gis med dette driftskonsesjon etter mineralloven § 43.

Tiltakshaver, gis driftskonsesjon for uttak av krystallinsk grafitt i Trælen gruve på eiendommene gnr./bnr. 6/1 og 6/2, samt gnr./bnr. 7/1 i Berg kommune. Mineralforekomsten tilhører kategorien grunneiers mineraler.

Konsesjonsområdet har et areal på ca. 1 302 dekar og fremgår av kart over konsesjonsområde, se vedlegg 1. Ifølge tiltakshaver utgjør totalvolumet for uttaket 500 000 faste m³. Tiltakshaver opplyser om et årlig uttak på ca. 20 000 faste m³. Uttakstakten kan endre seg i takt med marked og etterspørsel.

Det er vedtatt to reguleringsplaner for Trælen gruve. Reguleringsplan for vei og industriområde Trælen (på østsiden), vedtatt 10. august 2004, og reguleringsplan for industriområde Trælen vest, vedtatt 20. september 2005.

DMF gjør oppmerksom på at en driftskonsesjon gitt i medhold av mineralloven ikke erstatter krav om tillatelse, godkjenning, arealplan eller konsesjon etter annen lovgivning.

2. Oppsummering

Formålet med underjordsgruven er å utvinne krystallinsk grafitt, som hovedsakelig eksporteres til verdensmarkedet. Kvaliteten på ressursen er beskrevet som god. Hovedstollen inn til gruveområdet ble påbegynt i 2006 og uttak av grafittmalm i Trælen tok til i april 2007.

Tiltakshaver tildeles konsesjon etter mineralloven § 43, med vilkår. Tildeling skjer etter en helhetlig vurdering av flere hensyn. DMF sine konklusjoner i saken er basert på en overordnet vurdering om at gruvevirksomheten innenfor området skal balansere ulike hensyn på en best mulig måte. Det legges særlig vekt på at graven allerede er i drift, og at denne ivaretar hensynet til en bærekraftig forvaltning av statens ressurser, jf. mineralloven § 1.

Hensynet til verdiskapning og næringsutvikling er i henhold til mineralloven § 2 a) et av flere hensyn som skal ivaretas ved forvaltning og bruk av mineralressurser. Driften av Trælen gruve anses å ha stor samfunnsmessig betydning gjennom verdiskapning og bemanning av et stort antall arbeidsplasser. DMF vektlegger derfor dette hensynet i vesentlig grad i vurderingen av om konsesjon skal gis.

3. Vilkår for driftskonsesjonen

Konsesjonen gis med følgende vilkår:

3.1. Driftsplan

Generelle vilkår

Driften skal til enhver tid skje i samsvar med driftsplan godkjent av DMF. Dersom Tiltakshaver ønsker å gjøre vesentlige avvik fra driftsplanen, skal dette på forhånd godkjennes av DMF. DMF kan kreve ny oppmåling og at ajourførte kart og profiler sendes inn når DMF finner det nødvendig.

Spesielle vilkår

Tiltakshaver skal innen 1. februar 2020 utarbeide en oppdatert driftsplan for Trælen gruve og driftsplanen skal utarbeides i samsvar med DMFs driftsplanveileder. Driftsplanen skal godkjennes av DMF.

En driftsplan skal være ett dokument som tiltakshaver og DMF skal forholde seg til og det etterspørres derfor en revisjon hvor all tekst samles i en samlet driftsplan. Revidert driftsplan skal spesielt redegjøre for følgende punkter:

- a) Redegjørelse av geologiske forhold som er av betydning for driften. Med geologiske forhold menes blant annet beskrivelser av størrelser av bergrom og stabilitetsvurdering av disse, bergmassens oppsprekingsgrad og om drivemetoden er tilpasset sprekkesystemer i bergmassen. Spenningsforhold i berggrunnen og hvorvidt det foreligger noe program for spenningsmålinger i graven i forbindelse med store bergrom skal beskrives.
- b) Driftsplanen må redegjøre for hvilke sikringsmidler som brukes i graven i dag og behovet for bergsikring. Det må også gis en beskrivelse av hvordan dagsonen sikres for adgangsbegrensning til gruvene.
- c) Driftsplanen må redegjøre for hvilke tiltak som skal iverksettes for istandsetting av området etter avsluttet drift. Dette gjelder spesielt planer for stengning av gruveganger, arrondering/tilsåing av deponi etc.

3.2. Økonomisk sikkerhetsstillelse

Tiltakshaver pålegges å stille økonomisk sikkerhet med NOK 950 000, som beskrevet i vedtakets punkt 5.6, for oppfyllelsen av nødvendige sikrings- og oppryddingstiltak etter mineralloven §§ 49 og 50, jf. mineralloven § 51.

Den økonomiske sikkerheten skal stilles ved innbetaling av et grunnbeløp stort NOK 300 000, og deretter årlige avsetninger som beskrevet i punkt 5.7, begge deler til bankkonto som det skal etableres pant i til fordel for DMF slik at Tiltakshaver ikke kan råde over denne på noe vis.

Innen 2 måneder etter dato for dette konsesjonsvedtak skal Tiltakshaveren overfor DMF ha:

- (i) Inngått avtale om finansiell sikkerhetsstillelse, se vedlegg 2;
- (ii) Dokumentert innbetaling av grunnbeløp stort NOK 300 000 til pantsatt bankkonto;
- (iii) Etablert pant i konto til fordel for DMF, se vedlegg 3.

3.3. Bergteknisk ansvarlig

Ethvert skifte av bergteknisk ansvarlig for uttaket skal meldes skriftlig til DMF uten ugrunnet opphold.

4. Høringsuttalelser og DMF sine kommentarer

Søknaden om driftskonsesjon har vært på høring jf. forvaltningslovens § 17, hos følgende høringsinstanser: Berg kommune, Troms fylkeskommune, Miljødirektoratet, Fylkesmannen i Troms og Finnmark, Statens Vegvesen Region nord, NVE, grunneiere og omkringliggende naboer.

Høringsperioden var fra 21. januar 2019 til 20. februar 2019.

Fra høringsuttalelsene har DMF særlig merket seg følgende:

Troms fylkeskommune

Troms fylkeskommune bemerker at det er gjort funn av automatisk fredet kulturminne utenfor regulert området, og uttaler følgende:

«Vi gjør oppmerksom på automatisk freda kulturminne som ligger utenfor regulert område, men nært inngrepene som er gjort/grense for regulering (se bilde, samt [lenke til faktaark i kulturminnesøk](#)). Dette kulturminnet er omtalt i søknaden. Vi forutsetter at aktivitet i dagen foregår innenfor rammene i gjeldende regulering. Vi minner også om tiltakshavers aktsomhets- og meldeplikt, jmfør kulturminneloven § 8, som sier at arbeidet skal stoppes og kulturvernmyndighetene varsles, dersom tiltakshaver under arbeidet skulle oppdage gjenstander eller andre spor etter tidligere menneskelig aktivitet».

DMF sin kommentar:

DMF tar uttalelsen til etterretning, og forutsetter at tiltakshaver stopper arbeidet og varsler kulturvernmyndighetene dersom det oppdages gjenstander som kan være automatisk fredede kulturminner, jf. kulturminneloven § 8, jf. § 3.

Berg kommune

Berg kommune ved rådmann Wenche Pedersen uttaler følgende i sitt høringsinnspill:

«Berg kommune er positiv til at det blir gitt driftskonsesjon for Trælen gruve. Kommunen har over år aktivt ivarettatt sin rolle som samfunnsutvikler ved å bistå bedrifter i Berg, særlig med hensyn til tilrettelegging gjennom planarbeid, og i forbindelse med søknader om offentlig støtte til kommunal infrastruktur.

Berg kommune påtok seg således oppgaven, etter dialog med Troms fylkeskommune, å bygge atkomstveien til gruveområdet på 7,5 km langs Steinfjordens vestsida, finansiert med offentlige midler.

Berg kommune har avsatt det aktuelle området i Trælen til industriformål/masseuttak i kommuneplanens arealdel, og har behandlet to reguleringsplaner i forbindelse med etablering av gruvedriften i Trælen.

Vi uttaler oss videre generelt til de tema som inngår i DMF sin vurdering av søknaden.

Tiltakets betydning for verdiskaping og næringsutvikling

Skaland Graphite er en viktig hjørnesteinsbedrift på Skaland, og en betydelig næringsaktør og arbeidsplass i Berg kommune. Skaland Graphite er det eneste grafittverket i Nord-Europa i drift i dag. Gruvedriften har lange tradisjoner i Berg, og bedriften bidrar til variasjon i arbeidsmarkedet og bosetting i kommunen. Det ville ha store negative konsekvenser for Berg kommune dersom disse arbeidsplassene skulle forsvinne.

Tiltakets innvirkning på naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsliv og samfunnsliv

Tiltaket anses ikke å ha noen innvirkning på naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsliv og samfunnsliv. Konsesjonsområdet ligger innafor Nord-Senja reinbeitedistrikt, men langt unna trekkelei, flyttlei og oppsamlingsområder for reindrifta. Berg kommune har ingen aktive reindriftsutøvere. Tiltaket anses heller på annen måte å ha innvirkning for samisk kultur, næringsliv og samfunnsliv.

Tiltakets innvirkning på omgivelsene og nærliggende områder under drift

Som sagt, så har gruvedrifta lange tradisjoner i Berg, og befolkninga i Berg ser dette som en naturlig del av omgivelsene her ute. Gruva ligger også gunstig til, langt fra nærmeste bebyggelse. Det ligger noen få fritidsboliger langs veien fra Steinfjord til Trælen, men det har aldri vært meldt om konflikter i forbindelse med gruvedrifta fra naboer eller andre. Selv om eierskapet ikke er lokalt, er ledelsen og de fleste ansatte bosatt i Berg, og opptatt av å drifte gruva på en sånn måte at det ikke oppstår konflikter av noe slag.

Tiltakets miljømessige konsekvenser:

- Naturmangfold: Kommunen kan ikke se at tiltaket vil ha negative konsekvenser for naturmangfold.
- Kulturminner: Kommunen kan ikke se at tiltaket vil ha negative konsekvenser for kulturminner. Det vises for øvrig til kommunedelplan for kulturminner hvor gruvedrifta i Berg omtales i forbindelse med industrielle kulturminner:

<https://www.berg.kommune.no/beredskap-og-andre-planer.443062.no.html>

- Forurensning: Skaland Graphite har fått gjennomført miljøundersøkelser etter pålegg. Det vises til rapporter fra Niva, Norconsult og Sintef om henholdsvis avgangsvann, støv og støvnedfall. Det synes som om påvirkning på det ytre miljø ligger innenfor gitte grenseverdier. Kommunen finner dette betryggende

Planer for etterbruk eller tilbakeføring av området

Berg kommune arbeider sammen med Skaland Graphite, IKO-Eiendom og Midt-Troms Museum med planer om et tema- og opplevelsessenter for geologi og industri i Berg. Dette er et prosjekt med stort potensiale for vekst og utvikling i reiselivsnæringa på Senja. Vi ser blant annet på mulighet for etablering av Geopark. Geologien på Senja er svært interessant. UiT, Norges arktiske universitet, bruker Senja som «feltlaboratorium» og har sagt seg positive til å bidra i utvikling av prosjektet. Det gjennomføres nå forprosjekt som skal være ferdig innen utgangen av 2019, og danne grunnlag for etablering med mulighet for ferdigstilling av senteret innen 2023. Gruveområdet vil i denne sammenheng ha interesse i en fremtidig utvikling som ikke nødvendigvis er direkte knyttet til gruvedrift. Planer for etterbruk og/eller tilbakeføring kan med fordel ses som en del av nevnte prosjekt».

DMF sin kommentar:

DMF tar uttalelsen til etterretning.

5. DMF sin vurdering av søknad om driftskonsesjon

5.1 Rettsgrunnlag

Minerallovens formål er å fremme og sikre samfunnsmessig forsvarlig forvaltning og bruk av mineralressursene i samsvar med prinsippet om en bærekraftig utvikling, jf. mineralloven § 1. Målet om en bærekraftig utvikling på mineralressursområdet ble tatt inn i loven for å reflektere behovet for langsiktig tenkning i forvaltningen av mineralressursene. Bærekraftig utvikling er definert som en utvikling som sikrer behovene til dagens befolkning uten å svekke mulighetene for fremtidige generasjoner til å få dekket sine behov.

Alle uttak av mineralske ressurser større enn totalt 10 000 m³ og ethvert uttak av naturstein er konsesjonspliktig. Driftskonsesjon kan bare gis til den som har utvinningsrett. Det er forskjellige vurderinger som gjøres ved behandling av søknad om henholdsvis utvinningsrett og driftskonsesjon. Ved søknad om utvinningsrett skal søker godtgjøre at forekomsten er drivverdig. På driftsstadiet er det søkerens skikkethet til å utvinne forekomsten som skal vurderes.

DMF skal foreta en skjønnsmessig vurdering av søknaden før det eventuelt tildeles driftskonsesjon. I vurderingen legges det vekt på om søkeren er «skikket» til å utvinne forekomsten, jf. mineralloven § 43. Det vil si om prosjektet fremstår som økonomisk gjennomførbart, om søkeren har tilstrekkelig kompetanse og om det legges opp til bergfaglig forsvarlig drift av forekomsten. Begrepet bergfaglig forsvarlig drift er også omtalt i forarbeidende til mineralloven (Ot.prp. nr. 43 (2008-2009) s. 144) hvor det fremgår at driften må skje i samsvar med tilfredsstillende faglige standarder for den aktuelle type mineralvirksomhet. I dette ligger at driften gjennomføres slik at ressursene utnyttes best mulig innenfor et godt tilpasset driftsopplegg, samtidig som omgivelsene og miljøet blir ivaretatt på en best mulig måte. Et viktig ledd i vurderingen

er tiltakshaverens mulighet til å bryte ut forekomsten på en slik måte at mest mulig av den utnyttes og til å minimere skadene på omgivelsene. Bærekraftprinsippet i loven § 1 blir med dette et overordnet hensyn ved behandling av søknad om driftskonsesjon.

Ved vurdering av om det skal gis driftskonsesjon skal det innenfor rammen av § 1 også legges vekt på om det omsøkte prosjektet ivaretar hensynene som følger av mineralloven § 2:

- verdiskaping og næringsutvikling
- naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsliv og samfunnsliv
- omgivelsene og nærliggende områder under drift
- miljømessige konsekvenser
- langsiktig planlegging for etterbruk eller tilbakeføring av området

Ved skikkethetsvurderingen inngår at tiltakshaver skal dokumentere at organisasjonen har tilstrekkelig med ressurser og riktig kompetanse. Se skikkethetsvurdering i punkt 5.5.

Søknad om driftskonsesjon skal inneholde driftsplan. Dette følger av mineralloven § 43 jf. forskrift til mineralloven § 1-8 annet ledd bokstav b). Innholdsmessige krav til driftsplanen følger av DMF sin driftsplanveileder. En driftsplan skal i tilstrekkelig detaljgrad vise hvor og hvordan det mineralske uttaket skal skje. Planen skal også omfatte sikringsplan under drift samt avslutnings- og sikringsplan etter endt drift. Det kan stilles vilkår ved tildeling av driftskonsesjon, jf. § 43. Ved vilkårssetting ved begunstigende vedtak, som tildeling av driftskonsesjon, vil for øvrig alminnelig vilkårs lære i forvaltningen sette rammer. Dette innebærer at vilkårene må være saklig begrunnet, ikke være urimelig tyngende og ikke innebære usaklig forskjellsbehandling. Vurderingstemaene ved avgjørelsen av hvilke vilkår som skal stilles vil i stor grad være sammenfallende med de hensyn som er relevante i vurderingen av om konsesjon skal gis.

Hensynet til naturmangfold reguleres av naturmangfoldloven, som er en sektorovergripende lov. Forvaltningen skal i sin myndighetsutøvelse ta hensyn til naturmangfoldet, og prinsippene i loven §§ 8-12 skal legges til grunn når vedtak fattes. Også tiltakets påvirkning på vannforekomster skal vurderes i henhold til vannforskriften § 12. Denne er ivare tatt i Miljødirektoratets utslippstillatelse.

5.2 Rettighetssituasjon

5.2.1 Utvinningsrett/konsesjonsområde

Konsesjon kan kun gis til den som har utvinningsrett, jf. mineralloven § 43.

Mineralforekomsten som skal utvinnes tilhører grunneiers mineraler. Den som vil utvinne forekomst av grunneiers mineraler, må inngå avtale med grunneieren, jf. mineralloven § 28. Dersom avtale ikke kommer i stand, kan det søkes om ekspropriasjon etter mineralloven § 37.

Tiltakshaver er i vedtak av 19. januar 2005 gitt ekspropriasjonssamtykke, i medhold av tidligere mineralavståingsloven § 1, til utvinning av grafittforekomster på gnr./bnr. 6/1, 6/2 og gnr./bnr. 7/1. Rettighetene gjelder evigvarende rett til utvinning av grafittforekomstene i Trælen samt rett til å etablere tilknyttet virksomhet.

På bakgrunn av ekspropriasjonssamtykket legger DMF til grunn at tiltakshaver har utvinningsrett for omsøkt konsesjonsområde, jf. mineralloven § 43.

5.3 Tiltakets arealmessige status

Det er vedtatt to reguleringsplaner for Trælen gruve. Reguleringsplan for vei og industriområde Trælen (på østsiden), vedtatt 10. august 2004, og reguleringsplan for industriområde Trælen vest, vedtatt 20. september 2005.

DMF legger til grunn at Berg kommune ved tildeling av plantillatelser, har lagt til rette for etablering av gruvevirksomhet på Trælen.

5.4 Hensyn som skal ivaretas ved vurderingen – mineralloven § 2

5.4.1 Tiltakets betydning for verdiskaping og næringsutvikling

I helhetsvurdering av om konsesjon skal tildeles, og på hvilke vilkår, skal hensynet til tiltakets betydning for verdiskaping og næringsutvikling vurderes, jf. mineralloven § 2 bokstav a. I henhold til lovens forarbeider skal verdiskaping tolkes i vid forstand, slik at forvaltning og drift skal være mest mulig optimal ut i fra et samfunnsøkonomisk perspektiv. I denne vurderingen vil lokale interesser inngå, men ikke være eneste moment.

Skaland Graphite AS er en virksomhet som er i drift og som sysselsetter rundt 35 personer. Det har vært drift i Trælen gruve siden 2006 og omsetningen i 2017 var 62 millioner norske kroner (MNOK). Grafittproduksjon har en lang historie i Berg kommune og Skaland Graphite AS har vært en hjørnesteinsbedrift i Berg kommune siden oppstart av Skaland i 1918.

DMF legger til grunn de opplysninger som følger søknaden når det gjelder bemanning og bedriftens økonomiske status. Det legges for øvrig til grunn at driften på Trælen gruve vil ha positive ringvirkninger, og at drift i gruva vil ha stor betydning for hensynet til arbeidsplasser og til næringsutvikling lokalt i regionen, jf. mineralloven § 2 bokstav a.

5.4.2 Naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsliv og samfunnsliv

Som ledd i helhetsvurderingen om det skal tildeles driftskonsesjon, skal det vurderes om bruken av mineralressursen hensyntar naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsliv og samfunnsliv, jf. mineralloven § 2 bokstav b.

I merknadene til § 2 bokstav b, Ot.prp. nr. 42 (2008-2009) s. 129 og 130, fremgår det nærmere hva som ligger bak de nevnte interessene:

«Samisk kultur og livsstil har alltid vært sterkt knyttet til naturen, dels sårbar natur, og er derfor avhengig av god ressursforvaltning. Ved planlegging og saksforberedelse knyttet til mineralvirksomhet er det viktig å ta hensynet til tidligere inngrep i samme område. Reindriften er en samisk næring og en viktig del av det materielle grunnlaget for samisk kultur. Der hvor reindriftsinteresser blir berørt, skal de samlede effekter av tiltak vurderes».

Trælen gruve er lokalisert innenfor reinbeitedistrikt 15 Nuorta Sázza / Nord-Senja. Det er imidlertid ikke registret trekklei, flyttelei eller oppsamlingsområder som kan komme i konflikt med uttaksvirksomheten. Videre benyttes område ikke til sesongbeite eller

kalvingsland. Berg kommune uttaler i sitt høringsinnspill at kommunen har ingen aktive reindriftsutøvere.

DMF legger til grunn at det ikke eksisterer samiske interesser i området som berøres av uttaksvirksomheten på Trælen gruve, jf. mineralloven § 2 bokstav b.

5.4.3 Forholdet til omgivelsene og nærliggende områder under drift

I helhetsvurderingen av om konsesjon skal tildeles, og på hvilke vilkår, skal tiltakets ivaretagelse av hensynet til omgivelsene og nærliggende områder under drift vurderes, jf. mineralloven § 2 c).

I denne vurderingen skal det ses hen til driftens potensielle risiko for skade på omgivelsene, herunder eiendommer, mennesker og dyr. Denne vurderingen skiller seg fra vurderingen av miljømessige konsekvenser og hensynet til langsiktig planlegging for etterbruk, da det her er de sikkerhetsmessige forholdene kun i driftsperioden som vurderes. Det utledes av forarbeidene til bestemmelsen at det skal være planlagt for og gjennomføres sikringstiltak i driftsperioden for nødvendig ivaretagelse av hensynet til omgivelsene og omkringliggende områder.

I forslag til driftsplan er det ikke redegjort for hvilke sikringstiltak som er nødvendig under drift. DMF setter derfor som vilkår til konsesjonsvedtaket at tiltakshaver skal utarbeide en oppdatert driftsplan som redegjør for nødvendige sikringstiltak, se punkt 3.1. Begrunnelsen vilkåret er blant annet for å ivareta hensynet til omgivelser og nærliggende områder under drift, jf. mineralloven § 2 bokstav c.

Videre må hensynet til omgivelsene og nærliggende områder under drift ses i sammenheng med tiltakshavers generelle sikringsplikt etter mineralloven § 49. Etter § 49 første ledd skal driver av mineralske forekomster iverksette og vedlikeholde sikringstiltak for hele området slik at arbeidene ikke medfører fare for mennesker, husdyr eller tamrein. Utvinner og driver har tilsvarende sikringsplikt for gruveåpninger, tipper og utlagte masser utenfor rettighetsområdet med tilknytting til området, jf. andre ledd. Dette medfører at tiltakshaver har en generell plikt til å iverksette adekvate sikringstiltak, selv om det ikke eksisterer konkrete rammer for sikring av uttaksvirksomheten i driftsplan.

DMF vurderer derfor at hensynet til omgivelsene og nærliggende områder under drift ivaretas i tilstrekkelig grad ved tildeling av driftskonsesjon for Trælen gruve, jf. mineralloven § 2 bokstav c.

5.4.4 Miljømessige konsekvenser av utvinning

I helhetsvurderingen av om konsesjon skal tildeles, og på hvilke vilkår, skal tiltakets ivaretagelse av hensynet til «miljømessige konsekvenser av utvinning» vurderes, jf. mineralloven § 2 d).

Lovgiver tydeliggjør i forarbeidene at hensynet til miljømessige konsekvenser av utvinning først og fremst ivaretas gjennom plan- og bygningslovens regelverk om arealplanlegging og konsekvensutredning.¹ Mineralutvinning kan imidlertid medføre store naturinngrep, som påvirker en rekke miljøhensyn. Både arter, naturtyper og

¹ Ot.prp. nr.43 (2008-2009) s. 130

Økosystemer (naturmangfold) kan påvirkes av tiltaket. Også automatiske fredede kulturminner kan påvirkes av tiltaket. I tillegg kan det oppstå forurensning i form av avrenning til resipient. Det er derfor naturlig at hensynet til miljøet som kan påvirkes av tiltaket, vektlegges ved vurdering av om driftskonsesjon kan gis.

Følgende vurderes hensynet til naturmangfold, kulturminner og forurensning.

Naturmangfold

Hensynet til naturmangfold må ses i sammenheng med Naturmangfoldloven § 7, som pålegger alle myndighetsinstanser som fatter beslutninger som har virkninger for naturen å vurdere planlagte tiltak opp mot prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12.

I DMFs behandling av konsesjonssøknaden er reguleringsplanen, høringsuttalelser, samt egne søk i naturbase og Artskart (gjennomført den 14. mai 2019) lagt til grunn for vurderingene etter naturmangfoldloven. I vurderingsgrunnlaget er det ikke kommet frem opplysninger som tyder på at uttaket vil komme i konflikt med arter av nasjonal forvaltningsinteresse eller utvalgte naturtyper. DMF anser at kunnskapskravet i naturmangfoldloven § 8 er oppfylt. I og med at naturmangfold i liten grad berøres av uttaket og det ikke kan påvises effekter av tiltaket på truet, nær truet eller verdifull natur, legger DMF til grunn at det ikke er nødvendig å foreta ytterligere vurderinger etter miljøprinsippene i naturmangfoldloven §§ 9-12.

Kulturminner

Det er registrert ett automatisk fredet kulturminne innenfor konsesjonsområdet for Trælen gruve (lokalitetid 132196). Kulturminnet er registrert som Bosetningsaktivitetsområde, og er lokalisert øst for adkomstvegen til påhugget til Trælen gruve.

Troms fylkeskommune viser til at det automatiske fredede kulturminnet ligger utenfor regulert/berørt område. Det uttales ikke at uttaksvirkningen vil komme i konflikt med kulturminnet. DMF vurderer derfor at hensynet til kulturminner er ivaretatt.

Forurensning

Til tross for minerallovens § 2 bokstav d vide ordlyd, er det forurensningsloven som kommer til anvendelse når det gjelder forurensning og avfall i det ytre miljø, jf. forurensningsloven § 3 første ledd første setning. Behandling av miljøtemaet ved søknad om driftskonsesjon avgrenses derfor mot behandling av søknad om utslippstillatelse etter forurensningsloven.

Tiltakshaver opplyser i søknaden at avrenning fra Trælen gruve ledes gjennom olje-/slamavskiller (32 kbm tank – 3 rom) før utslipp til sjø gjennom avløpsledning. DMF forutsetter derfor at tiltakshaver innhenter de nødvendige tillatelser for utslipp til sjø, herunder utslippstillatelse.

5.4.5 Langsiktig planlegging for etterbruk eller tilbakeføring av området

I vurderingen av om konsesjon skal tildeles, og på hvilke vilkår, skal det tas hensyn til den langsiktige planleggingen for etterbruk eller tilbakeføring av området, jf. mineralloven § 2 bokstav d. Det skal med andre ord legges til rette for å bruke området til annen aktivitet når mineralvirksomheten avsluttes. En viktig del av dette er at området ryddes og sikres etter at mineralvirksomheten er avsluttet, jf. mineralloven §§ 49 og 50.

Tiltakshaver har ikke fremlagt konkrete planer for avslutning eller etterbruk av uttaksområdet i forslag til driftsplan. Reguleringsplanene legger heller ikke føringer for avslutning eller etterbruk for Trælen gruve.

For å ivareta hensynet for langsiktig etterbruk eller tilbakeføring av området, setter DMF vilkår om at Tiltakshaver i oppdatert driftsplan skal redegjøre for istandsetting av området etter avsluttet drift, se vedtakets punkt 3.1. Videre stilles vilkår om økonomisk sikkerhetsstilling, med det formål at Tiltakshaver skal oppfylle sin sikrings- og oppryddingsplikt etter avsluttet drift. DMF vurderer derfor at hensynet til langsiktig planlegging for etterbruk eller tilbakeføring av området er tilstrekkelig ivaretatt.

5.5 Skikkethet

I dette punktet gjøres skikkethetsvurderingen etter mineralloven § 43 andre ledd annet punktum. Økonomien i prosjektet, faglig kompetanse og driftsplaner (bergfaglig forsvarlig drift) inngår i vurderingen, se punkt 6.1 (rettsgrunnlag). Det skal gjøres en helhetlig vurdering av tiltakets ivaretagelse av de ulike hensyn som omhandlet i punkt 6.4.

5.5.1 Økonomien i prosjektet

DMF har gjennomgått årsregnskap for 2016 og 2017 for Skaland Graphite AS, samt foretatt vurdering i Bisnode, med det formål å vurdere Tiltakshavers økonomiske skikkethet.

Skaland Graphite AS har beste kredittvurdering, A-rating, og selskapet har for både 2016 og 2017 levert positivt driftsresultat. DMF sin vurdering er at driften av selskapet er god.

I henhold til mineralloven § 43, finner Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, tiltakshaver økonomisk skikket til å utvinne forekomsten.

5.5.2 Søkers kompetanse for drift av forekomsten

Lovens krav

All uttak av mineralske ressurser skal ha en bergteknisk ansvarlig, jf. forskrift til mineralloven § 3-1. For drift under jord og for dagbruksanlegg med årlig uttak større enn 500 000 m³, som i dette tilfellet, gjelder kvalifikasjonskrav om eksamen på nivå med master of technology og med spesialisering innenfor drift på mineralske ressurser, jf. forskrift til mineralloven § 3-2 første ledd. Personer med annen teknisk utdanning på universitets- eller høyskolenivå av minst tre års varighet kan, etter søknad godkjennes som bergteknisk ansvarlig, jf. forskrift til mineralloven § 3-2 andre ledd.

Bergteknisk ansvarlig

Tiltakshaver har opplyst at virksomheten per i dag har Gunnar Jakobsen ansatt som bergteknisk ansvarlig for Trælen gruve. DMF ga dispensasjon etter forskrift til mineralloven § 3-4 fra kvalifikasjonskravene i forskriftens § 3-2, og godkjente Gunnar Jakobsen som bergteknisk ansvarlig i vedtak av 2. november 2010.

Øvrig teknisk og bergfaglig kompetanse i virksomheten

Etter forskrift til mineralloven § 1-8 bokstav d skal tiltakshaver redegjøre for den kompetanse Tiltakshaver har tilgang til, for driften av det planlagte uttaket.

Tiltakshaver har ansatt/tilgang på nødvendig kompetanse for å drive uttaket på en forsvarlig måte. Vedlagt søknaden følger organisasjonsstruktur, rollebeskrivelse og relevante vitnemål/dokumentasjon.

DMF forutsetter at nødvendig kompetanse er på plass til enhver tid i virksomheten.

Konklusjon

DMF vurderer at Tiltakshaver har bergfaglig personell med tilstrekkelig kompetanse på vedtakstidspunktet, jf. mineralloven § 43 andre ledd annet punktum.

5.5.3 Bergfaglig forsvarlig drift

Driftsplan

Vurdering av driftsplaner inngår som en del av skikkethetsvurderingen i mineralloven § 43. Driftsplan er tiltakshavers verktøy for planlegging og gjennomføring av drift. I driftsplanen skal det blant annet beskrives hvordan uttaket skal foregå, hvordan uttaksområdet skal avsluttes og istandsettes og hvilke sikringstiltak som skal gjennomføres i driftsperioden og etter avsluttet drift. Driftsplanen vil også danne grunnlag for DMF sitt tilsyn med driften.

Tiltakshaver har siden april 2017 foretatt diamantboring oppover og nedover i Trælenmassivet med tanke på videre kartlegging og derav utarbeidelse av driftsplan for kommende drift utover de neste 2 til 3 år. Dette har gjort at tiltakshaver ikke har hatt anledning til å utarbeide en komplett driftsplan iht. DMF sin driftsplanveileder. Driftsplanen mangler blant annet redegjørelse av geologiske forhold som er av betydning for driften. Videre er det heller ikke redegjort for hvilke sikringstiltak som er planlagt under drift, samt konkrete planer for sikring og opprydding etter avsluttet drift.

På bakgrunn at tiltakshaver ikke har utarbeidet en komplett driftsplan, setter DMF som vilkår til konsesjonsvedtaket at Tiltakshaver innen 1. februar 2020 skal utarbeide en driftsplan som tilfredsstillende DMF sin driftsplanveileder, se vedtakets punkt 3.3.

Revidert driftsplan skal spesielt redegjøre for følgende punkter:

- a) Redegjørelse av geologiske forhold som er av betydning for driften. Med geologiske forhold menes blant annet beskrivelser av størrelser av bergrom og stabilitetsvurdering av disse, bergmassens oppsprekingsgrad og om drivemetoden er tilpasset sprekkesystemer i bergmassen. Spenningsforhold i berggrunnen og hvorvidt det foreligger noe program for spenningsmålinger i gruen i forbindelse med store bergrom skal beskrives.
- a) Driftsplanen må redegjøre for hvilke sikringsmidler som brukes i gruen i dag og behovet for bergsikring. Det må også gis en beskrivelse av hvordan dagsonen sikres for adgangsbegrensning til gruvene.
- a) Driftsplanen må redegjøre for hvilke tiltak som skal iverksettes for istandsetting av området etter avsluttet drift. Dette gjelder spesielt planer for stengning av gruveganger, arrondering/tilsåing av deponi etc.

5.6 Økonomisk sikkerhetsstillelse

Tiltakshaver har i samsvar med forskrift til mineralloven § 2-1 fremsatt forslag til sikkerhetsstillelse i sin søknad om driftskonsesjon. DMF fastsetter endelig krav til sikkerhetsstillelsen.

Tiltakshaver foreslår at det avsettes NOK 500 000 i økonomisk sikkerhetsstillelse til oppryddings- og sikringstiltak etter avsluttet drift.

5.6.1. Pålegg om økonomisk sikkerhetsstillelse og vurdering av sikkerhetens størrelse

DMF vurderer Tiltakshavers forslag til sikkerhetens størrelse som utilstrekkelig. Etter forskrift til mineralloven § 2-1 tredje ledd skal den økonomiske sikkerheten være tilstrekkelig til å dekke tiltakshavers sikrings- og oppryddingsplikt.

DMF finner etter en konkret vurdering av tiltaket at Tiltakshaver skal pålegges å stille finansiell sikkerhet med NOK 950 000 for oppfyllelsen av nødvendige sikrings- og oppryddingstiltak etter mineralloven §§ 49 og 50, jf. mineralloven § 51. Ved vurderingen av størrelsen på sikkerheten har DMF lagt vekt på kostnader ved fjerning av konstruksjoner, massehåndtering og arrondering, samt annen varig sikring.

Videre skal sikkerhetsstillelsen ta høyde for at tiltakshaver kan tenkes å ikke lenger er i stand til å oppfylle sikrings- og oppryddingsplikten. En situasjon som gjør at denne plikten ikke lenger kan oppfylles, for eksempel en konkurs, kan i prinsippet oppstå når som helst i uttakets driftsperiode. Nivået på sikkerhetsstillelsen skal gjenspeile at mineralforvaltningen ved en eventuell konkurs må kjøpe sikrings- og oppryddingstjenester i det åpne markedet. DMF har derfor ved beregning av økonomisk sikkerhetsstillelse lagt vekt på indirekte kostnader, som kan oppstå ved en utforutsett stans eller konkurs.

5.6.2. Sikkerhetsstillelsens form

Formen på sikkerhetsstillelsen skal være slik at den ved konkurs hos Tiltakshaver ikke vil inngå i konkursboet jf. forskrift til mineralloven § 2-1 tredje ledd.

Etter DMF sin vurdering vil det være hensiktsmessig at den økonomiske sikkerheten stilles ved innbetaling av et grunnbeløp og ved individuell fondsavsetning, begge deler til bankkonto som det i henhold til egen avtale om finansiell sikkerhetsstillelse skal etableres pant i til fordel for DMF, jf. panteloven §§ 4-4 til 4-6. Tiltakshaveren skal ikke ha rådighet over slik bankkonto som skal sperres til fordel for DMF.

Grunnbeløp

Etter DMFs vurdering er det nødvendig å stille krav om innbetaling av grunnbeløp for å ha tilstrekkelig sikkerhet i en oppstartsfasen før fondet har nådd maksimal avsetning. Tiltakshaver skal derfor innen 2 måneder etter at dette konsesjonsvedtak er truffet innbetale et grunnbeløp til bankkonto med NOK 300 000. Beløpet er satt ut i fra en vurdering av hva som anses å være tilstrekkelig sikkerhet i denne fasen.

Individuell avsetning, avsetningsperiode og avsetningens størrelse

Deretter skal Tiltakshaveren gjøre årlige avsetninger til bankkontoen inntil totalbeløpet på NOK 950 000 er nådd. Årlige innskudd beregnes etterskuddsvis ut fra forrige års uttak av masse. Det skal årlig innbetales NOK 2,03 pr tonn uttatt masse.

Ved fastsettelse av sats per tonn uttatt masse har DMF lagt til grunn at fondet skal bygges opp over en periode på ca. 6 år, det vil si NOK 100 000 pr år. I søknaden er uttak anslått til ca. 50 000 tonn/år, noe som gir en årlig avsetning på NOK 2,03 pr tonn.

Innbetaling for forrige års uttak av masse må være avsatt innen 1. februar etterfølgende år.

5.6.3. Rapportering og dokumentasjon

Innestående beløp på konto skal årlig dokumenteres ved å gi DMF tilgang til en oppdatert kontoutskrift. All avkastning på midlene godskrives kontoen.

Videre finner DMF behov for at Tiltakshaver underveis i driften vurderer om den eksisterende sikkerhetsstillelsen er tilstrekkelig til å dekke kostnadene til sikring- og oppryddingstiltak, og gir DMF tilbakemeldinger om dette. Dersom uttakets beregnede driftsperiode endres, eller det skjer andre vesentlige endringer i driftsplanen, skal DMF underrettes umiddelbart. Ellers skal tiltakshaver hvert femte år foreta en vurdering av om sikkerheten er tilstrekkelig. Når vurderingen er foretatt, skal tiltakshaver utarbeide en rapport som oversendes DMF uten unødig opphold.

DMF kan også ha behov for ytterligere rapportering og dokumentering enn det som fremkommer over, og finner av den grunn nødvendig å pålegge Tiltakshaver plikter om dette i konsesjonsvilkårene.

5.6.4. Justering av sikkerheten

Etter forskrift til mineralloven § 2-2 første ledd annet punktum kan DMF fatte vedtak om endring av avsetningens størrelse, herunder om Tiltakshavers årlige innbetaling, og tidspunkt for innbetaling. Slike endringer kan også til enhver tid skje ved endringer av mineralloven, andre relevante lover, forskrifter og vedtak.

6. Driftskonsesjonens varighet

Driftskonsesjonen kan revideres etter 10 år.

Driftskonsesjonen bortfaller hvis ikke drift er startet opp senest fem år etter at konsesjonen er gitt. Det samme gjelder hvis driften blir innstilt i mer enn ett år. Det kan søkes til DMF om forlengelse av disse fristene. Driftskonsesjonen faller også bort dersom:

- Utvinningsretten for statens mineraler slettes
- avtalen om rett til å utnytte forekomst av grunneiernes mineraler opphører
- skjønn ikke er krevd innen ett år etter at ekspropriasjonstillatelse er gitt etter mineralloven § 37 andre ledd bokstav a

Driftskonsesjonen kan ikke overdras. Dette gjelder også ved overdragelse av utvinningsretten.

7. Tiltakshavers plikter

Tiltakshaver har rettigheter og plikter som følger av mineralloven med forskrifter.

Meldeplikt ved oppstart og stans av drift

Senest en uke før oppstart av driften skal tiltakshaver sende melding til DMF.

Tiltakshaver skal også sende melding til DMF før driften midlertidig stanses eller legges ned, i henhold til mineralloven § 44.

Driften skal utføres med varsomhet

Driften skal utføres med varsomhet slik at skadene ikke blir større enn nødvendig. Arbeidene skal heller ikke føre til unødvendig forurensning eller skade på miljøet, i henhold til mineralloven § 48.

Forsvarlig sikring og opprydding

Området skal sikres slik at arbeidene ikke medfører fare for mennesker, husdyr eller tamrein. Sikringsplikten omfatter også gruveåpninger, tipper og utlagte masser på områder som er tilknyttet konsesjonsområdet i henhold til mineralloven § 49. Området skal være forsvarlig ryddet mens arbeidene pågår, i henhold til mineralloven § 50. Området skal være forsvarlig ryddet og varig sikret etter at arbeidene er avsluttet, i henhold til mineralloven §§ 49 og 50. DMF kan fastsette en frist for når oppryddingen skal være avsluttet.

Ansvar for bergteknisk ansvarlig

Bergteknisk ansvarlig har et særskilt ansvar for å påse

- at driften skjer på en teknisk forsvarlig måte slik at hensynet til arbeidstakere, nærliggende bebyggelse og omgivelsene ellers ivaretas
- at avbyggingen av forekomsten skjer på en bærekraftig måte
- at driften til enhver tid skjer etter en ajourført og godkjent driftsplan

Rapportering

Tiltakshaver skal sende årlig driftsrapport til DMF via «MinSide» på dirmin.no.

Når uttak av grunneiers mineraler legges ned, kan DMF stille krav om å sende inn sluttrapport, måledata og prøvemateriale. Dette gjelder dersom uttaket har mineraliseringer av vesentlig geologisk interesse.

8. Rett til å klage

Partene i saken og andre med rettslig klageinteresse kan klage på vedtaket i samsvar med reglene i forvaltningsloven kapittel VI.

Fristen for å klage er 3 uker etter at dere mottok dette brevet. Klagen skal sendes til DMF for ny vurdering. Dersom DMF ikke finner grunn til å gjøre om vedtaket, sendes klagen til Nærings- og fiskeridepartementet, som treffer endelig vedtak i saken. Klagen må beskrive og begrunne hva det klages over, og inneholde forslag til endringer.

Partene i saken har rett til å gjøre seg kjent med saksdokumentene, etter forvaltningsloven §§ 18 og 19.

Vennlighilsen

Marte Kristoffersen
seksjonsleder

Geir Sigurd Hovig
rådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.
Saksbehandler: Geir Sigurd Hovig

Mottakere:

Ska land Graphite AS

Bergsfjordveien 1668

9385 SKALAND

Kopi til: